

Цитувати так:

Лукіна Т.О. Формальна освіта // *Енциклопедія освіти* / Нац. акад. пед. наук України; [гол. ред. В. Г. Кремень; заст. гол. ред. В. І. Луговий, О. М. Топузов; відп. наук. секр. С. О. Сисоєва; редкол.: О. І. Ляшенко, С. Д. Максименко, Н. Г. Ничкало, П. Ю. Саух, Л. Д. Березівська, І. Д. Бех, В. Ю. Биков, М. С. Гальченко, В. В. Засенко, С. А. Калашнікова, М. О. Кириченко, Л. Б. Лук'янова, В. Г. Панок, В. О. Радкевич, О. Я. Савченко, М. М. Слюсаревський, О. В. Сухомлинська]: 2-ге вид, допов. та перероб. Київ : Юрінком Інтер, 2021. – С. 1061-1062.

Т.О. Лукіна

ФОРМАЛЬНА ОСВІТА (англ. *formal education*) – освіта, яка здобувається за освітніми програмами відповідно до визначених законодавством України рівнів освіти, галузей знань, спеціальностей (професій) і передбачає досягнення здобувачами освіти визначених стандартами освіти результатів навчання відповідного рівня освіти та здобуття кваліфікацій, що визнаються державою.

За визначенням Міжнародної стандартної класифікації освіти (ISCED, UNESCO) формальна освіта є інституціалізованою освітою, яка навмисно планується провайдерами освіти та у своїй сукупності складає систему формальної освіти країни. Програми формальної освіти та кваліфікації, що отримані в результаті здобуття формальної освіти, визнаються відповідними національними органами освіти або еквівалентними органами влади. Формальна освіта надається у різних формах зазвичай в закладах освіти. Інституціональна освіта має місце тоді, коли організація створює структуроване середовище для навчання, зокрема відношення «учень/студент – викладач» та/або інтерактивні види діяльності, спеціально розроблені для освіти та навчання. Здобута формальна освіта особи називається базовою перед її першим виходом на ринок праці, тобто тоді, коли освіта проходить, як правило, у формі стаціонарного навчання.

Наприкінці XVIII - початку XIX ст. у педагогіці сформувалася теорія формальної освіти (Й. Песталоцці, Е.Кант і Й. Гербарт), згідно з якою основною метою навчання є розвиток насамперед розумових здібностей, пам'яті, мислення, уяви учнів, а засвоєння фактів, знань, основ наук має другорядне значення. Вони відстоювали так званий класичний напрям в освіті, ігнорували роль праці у вихованні підростаючого покоління. На думку теоретиків формальної освіти, з усіх відомих навчальних дисциплін найбільший вплив на розвиток пізнавальних здібностей учнів спричинює вивчення математики, рідної мови, латинської і грецької мов, тобто предметів, які сприяють «гімнастиці розуму». Формальній освіті протистоїть теорія матеріальної освіти, що висуває на передній план завдання оволодіння знаннями фактів і недооцінює спеціальні зусилля щодо розвитку особистості. Сучасна вітчизняна педагогічна наука вважає поділ освіти на формальну й матеріальну помилковим.

Лит.: 1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 379 с. 2. Про освіту: закон України від 05 вересня 2017 р. 3. International Standard Classification of Education ISCED 2011, UNESCO, Institute for Statistics, 2012. 88 р.